

LOTIN AMERIKASI DAVLATLARIDA MAKTABGACHA TA'LIM TIZIMI

Shahrisabz davlat pedagogika institutining magistranti. **Boltaxujayeva Shabnambonu**

boltaxujayevashabnambonu@gmail.com

Telifon: +998 88 631 01 22

Annotatsiya: Maktabgacha ta'lim — bu bolaning shaxsiy rivojlanishida poydevor bosqich hisoblanadi. So'nggi yillarda dunyo mamlakatlarida, jumladan, Lotin Amerikasi davlatlarida ham, maktabgacha ta'lim tizimini isloh qilish, sifat va qamrovni oshirish bo'yicha keng ko'lamli ishlar olib borilmoqda. Ushbu maqolada Lotin Amerikasi davlatlarida maktabgacha ta'lim tizimi, uning nazariy asoslari va amaliy tajribalari tahlil qilinadi.

Kalit so'zlar: maktabgacha ta'lim, dastur, zamonaviy, innovatsion, sifat, standart.

Annotation: Preschool education is the foundational stage in a child's personal development. In recent years, extensive reforms have been carried out in preschool education systems around the world, including in Latin American countries, to improve quality and accessibility. This article analyzes the preschool education system in Latin American countries, its theoretical foundations, and practical experiences.

Keywords: preschool education, curriculum, modern, innovative, quality, standard.

Аннотация: Дошкольное образование является фундаментальным этапом в личностном развитии ребёнка. В последние годы во многих странах мира, включая государства Латинской Америки, проводятся масштабные реформы системы дошкольного образования, направленные на повышение качества и охвата. В данной статье анализируется система дошкольного образования в странах Латинской Америки, её теоретические основы и практический опыт.

Ключевые слова: дошкольное образование, программа, современный, инновационный, качество, стандарт.

Lotin Amerikasi mamlakatlari maktabgacha ta'limni inson kapitalini rivojlantirishning muhim omili sifatida e'tirof etadi. BMTning Barqaror taraqqiyot maqsadlari (SDG-4) doirasida 2030-yilgacha barcha bolalarni sifatli maktabgacha ta'lim bilan qamrab olish vazifasi belgilangan. Braziliyada 2013-yildan boshlab "Educação Infantil" dasturi asosida 4–6 yoshli bolalar uchun bepul va majburiy ta'lim joriy etilgan. Meksikada "Programa de Educación Preescolar" dasturi milliy madaniyat va ikki tillilik (ispan va mahalliy tillar) asosida olib boriladi. Argentinada esa ta'lim siyosati federal tizimga asoslangan bo'lib, har bir viloyat (provinsiya) o'z o'quv dasturini milliy standartlarga moslashtiradi. Lotin Amerikasi davlatlarida ta'lim jarayonida bolaning individual qobiliyatini rivojlantirish, ijtimoiylashuv, ijodkorlik va tabiat bilan uyg'unlik g'oyalari ustuvor hisoblanadi. Masalan, Chilida "Jardines Infantiles" deb ataluvchi davlat bog'chalari o'yin, musiqiy faoliyat va oila bilan hamkorlik asosida ishlaydi. Argentinada "Aprendizaje Activo" (faol o'rganish) metodikasi orqali bolalarda muammoli vaziyatlarni mustaqil hal qilish, fikrlash va muloqot ko'nikmalari rivojlantiriladi.

Ta'lim dasturlari bolalarning 5 asosiy kompetensiyasini rivojlantirishga qaratilgan:

1. Ijtimoiy-emotsional rivojlanish;

2. Til va kommunikativ faoliyat;
3. Bilish jarayoni;
4. Jismoniy rivojlanish;
5. San'at va madaniyatni idrok etish.

Lotin Amerikasi mamlakatlarida asosiy muammolar — infratuzilma yetishmovchiligi, malakali pedagoglar kamligi hamda shahar va qishloq o'rtasidagi tengsizlikdir. Shu sababli UNICEF, UNESCO va Inter-American Development Bank (IDB) kabi xalqaro tashkilotlar tomonidan malaka oshirish dasturlari, raqamli ta'lim platformalari va pedagogik innovatsiyalar tatbiq etilmoqda. Braziliyada "Criança Feliz" loyihasi orqali erta yoshdagi bolalarning rivojlanishini kuzatish va oilaviy tarbiyani qo'llab-quvvatlash mexanizmi yaratilgan. Kolumbiyada esa "De Cero a Siempre" dasturi 0 yoshdan 5 yoshgacha bo'lgan bolalarni ijtimoiy himoya va ta'lim bilan to'liq qamrab olishga qaratilgan.

Lotin Amerikasi tajribasi O'zbekiston maktabgacha ta'lim tizimini rivojlantirishda quyidagi yo'nalishlarda foydali bo'lishi mumkin:

- Bolaning shaxsiy rivojlanishini markazga qo'ygan o'yinli metodlarni keng joriy etish;
- Ta'limda madaniy xilma-xillik va mahalliy qadriyatlarni aks ettirish;
- Maktabgacha ta'limni ijtimoiy tenglikni ta'minlovchi tizim sifatida rivojlantirish;
- Pedagoglarning malakasini oshirishda xalqaro tajriba va raqamli ta'limdan foydalanish.

Xulosa qilib aytganda, Lotin Amerikasi davlatlarida maktabgacha ta'lim tizimi demokratik qadriyatlar, insonparvarlik va madaniy xilma-xillikka asoslanadi. Ularning tajribasi O'zbekistonda olib borilayotgan ta'lim islohotlari uchun muhim ilmiy-nazariy manba bo'lib xizmat qiladi. Eng muhimi, bu tizimlar bolani jamiyatning faol a'zosi sifatida shakllantirish, ijodiy fikrlash va mustaqil qaror qabul qilishga o'rgatishga qaratilgandir.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. UNESCO (2021). Early Childhood Care and Education in Latin America and the Caribbean. Paris: UNESCO Publishing.
2. Ministério da Educação do Brasil (2020). Educação Infantil: Diretrizes Curriculares Nacionais. Brasília.
3. Secretaría de Educación Pública de México (2019). Programa de Educación Preescolar. México DF.
4. Ministerio de Educación de Argentina (2020). Diseño Curricular para la Educación Inicial. Buenos Aires.
5. UNICEF Latin America (2022). Investing in Early Childhood Development. Santiago de Chile.
6. Inter-American Development Bank (2021). Early Childhood Development Policies in Latin America. Washington D.C.